

Valtiovarainministeriö
Helsinki

Viite: Hankkeen VM099:00/2023 lausunto

Linja-autoliiton lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta

Pyydettyinä lausuntona Linja-autoliitto lausuu seuraavaa.

Henkilökuljetuspalveluja koskeva arvonlisäverokannan nosto 10 prosentista 14 prosenttiin vaikuttaa linja-autoliikenteeseen kokonaisuudessaan. Hallituksen esitysluonnos perustuu hallitusohjelmaan ja valtiovarainministeriön ilmeisen pitkäaikaiseen tavoitteeseen yhdenmukaistaa arvonlisäverokantoja.

Linja-autoliitto vastustaa esitystä, koska esityksellä on hyvin kielteisiä vaikutuksia toimialalle, mukaan lukien muutoin hallitusohjelmaan kirjattujen tavoitteiden toteuttamisessa. Asian jatkovalmistelun kannalta on sinänsä selvää, että henkilökuljetuspalvelujen arvonlisäverotus tulee kiristymään aiempien poliittisten linjausten mukaisesti.

Linja-autoliitto tilasi hallitusohjelman perusteella Rambollilta arvonlisäveron noston vaikutuksista selvityksen, joka valmistui vuoden 2024 alussa. Selvityksen mukaan valtiontalouden tasapainottamistavoitteen toteutuskeinona arvonlisäveron nosto (10->14 %) vähentää linja-autoliikennettä lyhyellä aikajänteellä 0,7–1,8 % ja pidemmällä ajalla 2,2–3,3 % (kysynnän hintajousto). Linja-automarkkinan siinä osassa, joka ei perustu julkiseen kysyntään, liikevaihto tulee pieneneväksi alun 1,7 M€/v tasosta tasolle 7,7 M€/v pidemmällä aikajänteellä. Pidemmällä aikajänteellä tämä liikevaihdon menetys on lähes samansuuruinen kuin valtion lisääntynyt arvonlisäverotuotto.

Muutos vaikuttaa valtiontalouteen ansiotuloverotuksen työmatkavähennyksien kautta, jotka pienentävät valtion tuloverokertymää arviolta -9,7 M€/v, jos työmatkavähennyksen perusteita ei muuteta verokertymän kasvattamiseksi. Työmatkavähennyksen osalta linja-autoliikenteen kysynnän heikentyminen on lisäksi omiaan vähentämään vuorotarjontaa, mikä entisestään voi vähentää ansiotuloverokertymää lisääntyvillä oman auton käyttöön perustuvilla työmatkavähennyksillä. Jos ansiotuloverotuksen työmatkavähennysperusteita ei muuteta, on linja-autoliikenteen arvonlisäverokertymän lisäys määrällisesti pienempi kuin ansiotuloverotuksen laskennallinen menetys valtiolle. Verokertymävaikutus on yksin tällä perusteella valtiolle negatiivinen.

Kolmas muutostekijä liittyy julkiseen sektoriin. Laskennallisesti kuntasektorin arvonlisämenot lisääntyvät linja-autoliikenteessä 21 M€/v. Vaikka valtion ja kuntien välinen verotusmenettely olisi kustannusneutraali kuntatasolla, se ei käsittääksemme ole sitä käytännössä kuntatalouden sisällä joukkoliikenteen konkreettisessa rahoituksessa.

Tästä 21 M€/v summasta on joka tapauksessa 6,5 M€ matkakustannusten korvauksia, jotka ovat suoria kunnille kohdistuvia lisäkustannuksia.

Valtion omien hankintojen lisämenojen on arvioitu olevan 7,5 M€/v. Jotta arvonlisäverotus ei heikennä tältäkin osin valtion ostovoimaa, olisi tämä otettava huomioon vastaavan määrärahamomentin veroneutraalisuutena. Lisäksi valtiolla ja KELAlla on suoria matkakustannuksien korvauksia, joiden arvonlisäverovaikutus on lisäkustannuksina 1,5 M€/v.

Tämän lausunnon tarkoituksena on osoittaa tekijöitä, joiden vaikutusmekanismit ovat julkisessa taloudessa olennaisesti monimutkaisempia kuin pelkkiin tilastollisiin suoritteisiin tai aiempiin arvonlisäverotuksen tietoihin perustuvat karkeat vaikutusarviot.

Taksiliikenteessä vaikutusmekanismit ovat samansuuntaisia julkisen sektorin kysynnän suuren osuuden takia (kuten myös HSL:n junaliikenteen hankinnoissa pääkaupunkiseudulla). Oletettavasti henkilökuljetuspalveluiden arvonlisäveron lisäkertymä muodostuukin pääosin rautateiden pitkän matkan liikenteestä ja osin kotimaan lentoliikenteestä.

Hallituksen esityksen luonnoksen vaikutusarviot on siis esitetty kovin karkealla tasolla. Analyysin tarkkuutta voisi parantaa irtaantumalla yksioikoisista verotukien kielteisistä vaikutuksista, kun taasen tarkastelemalla yksityiskohtaisemmin julkisten hankintojen, matkakustannusten korvausten ja työmatkavähennysten kokonaisvaikutusta, julkisen talouden vaikutusarviosta voisi muodostua yksityiskohtaisempi ja edellä esitetyillä perusteilla kovin ristiriitainenkin kokonaisnäkemys, erityisesti verokertymän ja sen kohtaannon osalta.

Mika Mäkilä
toimitusjohtaja